

at det har nogen Indflydelse paa Ægtefæltets sociale og sædelige Karakter, hvorledes Samskudsforholdet er ordnet. Det er ofte mer eller mindre tilfældige Marsager, som have gjort sig gjældende herved. Man har, som sagt, paa dette Gebet saa at sige alle mulige Systemer. Der er mange Lande, hvor det hele Forhold er bygget paa et System, der er vort ganske modsat, nemlig paa det, at der finder Særeie Sted, som man udtrykker det i Korthed, hvorved man mener, at der i Principet ikke ved Ægtefæltets Indgaaelse foregaar Forandring i Ægtefællernes formueretlige Stilling; men det Forhold, der indeholdes, er mere at ligne ved det Tilfælde, hvor for Exempel to Venner sigte sammen; det indgaaede Ægtefælt faar ingen Indflydelse paa Bedkommendes formueretlige Stilling; Enhver af dem er og bliver Eier af, hvad han eller hun har haat i Forveien, og Enhver er og bliver myndig til at raade over, hvad han har eller senere faar. Det er en Selvsølge, at mangfoldige nærmere Negler maa gives ved Siden af den almindelige Grundsætning: Særeie, fordi Ægtefæltet afføder mange Berøringer, som ikke kunne være uden Indflydelse paa Parternes indbyrdes økonomiske Forhold; dette behøver ikke nærmere at udvilles. Men, som sagt, i mange Lande hviler Ordningen af Formueforholdet mellem Ægtefællerne paa et ganske modsat Princip af det her anerkjendte. Først og fremmest maa der her mindes om den Lovgivning, eller rettere den Nedsættelse, der har spillet den allervigtigste Rolle i Historien, og som direkte eller indirekte har grebet vidt omkring sig i næsten alle Lande, nemlig den romerske Ret, der hviler paa Særeieprincippet. Ogsaa i mange nyere Stater gjælder dette. Det er saaledes det herskende i Østerrig og i de gammel-preussiske Provindser eller med andre Ord i de Lande, hvor den preussiske Landret er gjældende. Dernæst gjælder Særeieprincippet ogsaa paa flere Steder i de nordamerikanske Kristater, f. Ex. i New-York, som den ærede Forespørger nævnte, og der kan desuden anføres mange andre Exempler. Jeg maa imidlertid gjøre opmærksom paa, at man ikke i Almindelighed maa betragte Særeie som et for Hustruen liberalere eller helligere Princip end Familiefællesskab; det maa man ikke forestille sig, thi det er det ikke. Sagen kan stille sig forskjelligt; der er jo Tilfælde, hvor Konen er bedst tjent med Særeie, men der er ogsaa Tilfælde, hvor hun er bedst tjent med Fællesskab, og navnlig er der en Betragtning, som jeg ikke kan undlade at gjøre gjældende, fordi den ligger saa overordentlig nær, en Betragtning, der egner sig til at vise, at Særeie ingenlunde i sin Almindelighed kan betragtes som en i alle Tilfælde favorabel Ordning for Konen. Det er den Omstændighed, at i overordentlig mange Ægtefælt, ja i Tusinder af Ægtefælt, vil det, at Særeiesystemet er gjældende, have til Følge, at Konen ved Ægtefæltets Slutning kommer til at staa saa

godt som nogen, — naturligvis ikke bogstavelig, men i formueretlig Forstand. I mange Ægtefælt, i hvilke der saa godt som Intet er at begynde med, vil det næsten altid stille sig saaledes, at hvad der erhverves, det erhverves i juridisk Forstand Altsammen af Manden; Konen erhverver egentlig Intet, og derfor vil i saadanne Tilfælde, naar Særeiesystemet fastholdes, Følgen blive, at ved Ægtefæltets Opløsning enten ved Død eller ved Skilsmisse, Manden eller hans Arvinger tage Alt, og Konen eller hendes Arvinger Intet faae. Dette vil blive Følgen af Særeiesystemet i overmaade mange Ægtefælt, ja i Tusinder og atter Tusinder af Ægtefælt. En egentlig Fordel for Hustruen har Særeiesystemet kun i de Tilfælde, hvor Hustruen medbringer Formue, — men i dette Tilfælde kan hun og hendes meget vel efter den bestaaende Ret sikres, — og i de forholdsvis saa Tilfælde, hvor Hustruen erhverver uafhængig af Manden, hvilket jo dog ikke finder Sted i ret mange Ægtefælt i Forhold til den store Mængde af disse, kan man ogsaa sikke sig efter den bestaaende Lovgivning. Jeg vil blot fremsætte disse Bemærkninger for at gjøre det klart, hvad Enhver let ved nærmere Eftertanke selv vil se, at man ikke har Lov til uden videre at gaa ud fra, at det, uden nærmere Undersøgelse af de enkelte Tilfælde, kan siges i sin rene Almindelighed, at Særeiesystemet er gunstigere for Hustruen end Fællesskabet; det er det ikke. Jeg tror, at naar Spørgsmaalet er om saadanne Forhold som det, hvorom vi her tale, har den gennem Markhundreder nedarbejdede Betragtningssmaaede hos Folket en meget stor Indflydelse og Betydning, og jeg kan derfor ikke tænke mig nogen Mulighed for, at der her i Landet skulde optaa en Stemning for at forlade det System, som vi have været vant til i det Besentlige altid og fuldstændig siden Kristus den Femtes Lov, og som jeg i og for sig anser for et meget fornuftigt og med Ægtefæltets Bæst velstemmende System. Jeg tror ikke, at der let vil optaa noget Ønske om at faae dette principielt forandret, fordi det er en Opfattelse, som Alle have levet sig ind i, og fordi en gennemgribende Forandring saa at sige vilde føles hver Dag af hver Mand. Jeg tror i alt Fald, at der maa gaa en Generation i Graven, inden Anstuelserne i Landet ville forandre sig saaledes, at man skulde blive tilbøielig til at foretage en principiel Forandring i Formuefællesskabssystemet. Det er derfor min Mening, at der ikke kan være Spørgsmaal om at forlade dette Princip, men man maa vistnok fastholde som Grundlag for Ordningen som Regel: Formuefællesskabet. Og dernæst vil jeg sige: naar man fastholder dette som Regel, kan der neppe tænkes en kommende praktisk Ordning af Forholdet med Hensyn til Raadigheden over Fællesskabet anden end den, at Manden skal være den ene Raadende. Jeg har i det Mindste ikke set noget virkeligt praktisk Forslag, hvorefter det var muligt